

I - RESSENYES

MARTIN ORTEGA, Aurora. **Ullastret. Guía de las excavaciones y su Museo.** Diputación Provincial de Girona, 1977, 59 pp. con 31 figuras i XXXII láminas.

La Guia d'Ullastret ha arribat ja a la quarta edició, i això sol demostraria l'interès que sent molta gent pel nostre passat, i d'una manera particular per Ullastret, un dels més importants poblats de Catalunya abans de la nostra era. Ho és no només per les seves qualitats intrínseques, sinó també pel treball continuat que, any darrera any, amb el patrocini de l'Excma. Diputació de Girona, hi realitza el Servei Tècnic d'Investigacions Arqueològiques junt amb d'altres institucions científiques.

Sabem avui que Ullastret fou un **oppidum** o poblat fortificat, situat en el Puig de Sant Andreu, habitat segurament des del segle VI fins a començaments del II a. C., i que coneugué un màxim de vitalitat a finals del V i primer quart del IV, període en el qual són molt abundants els intercanvis comercials amb els pobles del Mediterrani, especialment les importacions de ceràmica grega. La muralla de l'**oppidum**, amb torres rodones i quadrangulars, és un impressionant monument arquitectònic. Tota la seva força es fa sentir al visitant quan arriba al lloc, i molt especialment a la porta d'entrada.

L'Illa d'En Reixach, jaciment al peu del Puig de Sant Andreu, ha justificat el seu nom en quedar aïllat per les aigües que el 1959 i 1977 han inundat l'antic estany d'Ullastret, dessecat i convertit en conreus en època moderna, i han fet revivre el paisatge i les condicions en què visqueren els habitants del poblat d'Ullastret, amb un estany al peu del Puig de Sant Andreu. L'Illa és el lloc que interessa més avui dia des del punt de vista científic, ja que els seus nivells inferiors, on tota la ceràmica és a mà, podrien ajudar a conèixer l'etapa de transició entre l'Edat del Bronze Final i la del Ferro.

Ullastret és un dels pocs jaciments que reuneixen les condicions òptimes per a ésser visitat, i en qualsevol època de l'any la visita es converteix en un plaer per a la imaginació i els sentits. Però, per tal que sigui ben profitosa, calia oferir al visitant una guia que expliqués les principals característiques del lloc. El doctor Oliva Prat, que dedicà gran part de la seva vida a l'estudi i excavació d'Ullastret en redactà tres edicions, les quals s'havien exhaurit, i ara Aurora Martín, actual cap del Servei i Directora del Museu Monogràfic d'Ullastret, l'ha redactada de nou, cosa que ha permès d'afegir-hi referències a les últimes campanyes d'excavacions, que ella mateixa ha dirigit, i a les troballes més recents. Ha reflectit també la nova ordenació del Museu Monogràfic, que hi és descrit vitrina per vitrina.

Notícia de bibliografia de les comarques gironines

L'autora ha tingut present en tot moment que el llibre va dirigit al públic que visita el jaciment, i l'ha concebut d'una manera racional i clara, i l'ha estructurat en una descripció prèvia del lloc i dels treballs que s'hi han realitzat, seguida de l'explicació del jaciment en diversos apartats, acompanyant al mateix temps el visitant des de la porta d'entrada fins a l'Acropolis, seguint la via principal, per acabar finalment amb una referència a l'Illa d'En Reixach i amb la visita al Museo Monogràfic.

El resultat és que la Guia no és només útil al profà en temes arqueològics, sinó també a l'afecionat i estudiós, que hi troba una síntesi clara del que fou el poblat, síntesi més que necessària pel fet d'ésser tan abundant la bibliografia arqueològica sobre el jaciment, que també és recollida en aquesta Guia.

N. Soler

JORDA i GÜELL, Ricard, **La Guerra Gran vista des d'Olot (1793-1795)**, Episodis de la Història, núm. 199, Rafael Dalmau, editor, Barcelona, 1975.

L'interès del llibre que passem a comentar ve donat tant per la temàtica i importància dels fets que explica, com per endinsar-se a esbrinar en un període malauradament oblidat. Ultra les aportacions de Miquel dels Sants Oliver, Enric Moreu i Ossorio i Gallardo (1) —amb treballs importants però necessitats d'una revisió i un replantament a fons— ens trobem que manquen estudis dedicats a aprofundir en els aspectes econòmics, demogràfics, ideològics, etc., dels anys 1793-1795.

El llibre d'en Jordà aconsegueix perfectament la tasca de donar una visió general del període —centrada sobretot en l'aspecte bèl·lic— pel que fa a la ciutat d'Olot i entorns. Així ressalta els daltabaixos de la guerra i el nombrós alistament de voluntaris, encara que es mostra partidari d'efectuar una seriosa revisió de la idea —pru estesa per cert— de l'entusiasme amb què la gent es lliurà a la lluita contra els francesos. Tanmateix, hom copsa certes reticències en alguns repartiments de talles per a mantenir el Sometent, *ahora que sembla factible que a l'enrolament de voluntaris hi ajudés «la baixa de jornals que portem enregistrat d'entre el 1780 i el 1790, en què passaren els de manobre i jornalero de 0 sous a 7 sous, 6 diners, una baixa de l'ordre del 16,217 per cent».*

[1] Acaba de sortir una reedició d'un llibre que ha esdevingut un clàssic per a conèixer aquest període. Es tracta de la *Historia del pensamiento político catalán durante la guerra de España con la República Francesa (1793-1795)*, d'Ossorio y Gallardo. Ed. Grijalbo. Barcelona, 1977.

A aquesta baixa dels salaris cal afegir-hi l'augment de preu dels productes alimentaris, la qual cosa faria més atractiva la soldada oferta als qui s'allistessin com a voluntaris.

Un aspecte prou conegut d'aquest període ho constitueixen les afalagadores proclames adreçades als catalans —i en ocasions en català— pels generals Ricardos i Dugommier. L'intent de guanyar-se la simpatia dels catalans per part dels francesos tot afalagant-los en el record de les gestes heroiques aconseguides pels seus avantpassats fou en va. Caldria insistir en l'estudi dels factors que influeixen a la presa de posició antifrancesa per part dels catalans.

Els efectes de la guerra es sentirem amb més cruïda en l'aspecte econòmic i demogràfic. Al gran increment produït en el preu dels productes bàsics, cal afegir el tancament de fàbriques i la fugida cap a zones allunyades de la lluita de famílies benestants. Per acabar, cal insistir en la pèrdua de població que sofriren les comarques gironines —sobretot les més apropiades a la lluita— per la incidència dels factors bèl·lics i epidèmics damunt la població.

Ramon Alberch i Fugueras

XIV CONGRESO NACIONAL DE ARQUEOLOGIA, Vitoria, 1975 (Zaragoza, 1977).

Fa ben poc han sortit publicades les actes del «XIV Congreso Nacional de Arqueología», que va celebrar-se a Vitòria el mes d'octubre de 1975.

De l'enorme volum, divers i poc manejable, ens interessen particularment uns quants treballs que d'alguna manera tenen relació amb la nostra terra.

Darrerament, i en especial des de la publicació, l'any passat, d'un llibre monogràfic, informatiu i molt útil, dedicat al paleolític a les comarques de Girona (Girona, 1976), les abundoses estacions i les múltiples troballes disperses, fetes aquests últims anys, han arribat al coneixement del gran públic, han esdevingut «populars». Dos dels puntals bàsics d'aquesta obra foren en Josep Canal i en Narcís Soler.

El primer presentà a Vitòria un tema, en aquells moments polèmic (1), com podia ésser la identificació de nombroses estacions amb paleolític inferior a diverses comarques gironines (Empordà, Gironès, Selva, Garrotxa), desconegudes o inèdites fins aquell moment. Un fet plenament acceptat i ben conegut avui, va alçar, quan es llegí la comunicació, un cert rebombori i no poques arrufades de nas d'alguna patum.

[1] J. CANAL ROQUET: *Identificación del Paleolítico Inferior en las comarcas de Gerona*, pp. 81-96.